

แนวทางที่เหมาะสมเพื่อป้องกันผลกระทบจากการบังคับใช้
พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.
2560

พิพิชญ์ พิศรูป¹

Received: June 9, 2025. Revised: August 24, 2025. Accepted: October 27,
2025

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อป้องกันผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มุ่งวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสม เพื่อป้องกันผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญในการควบคุมการกระทำผิดบนโลกออนไลน์ โดยเน้นการป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ ข่าวดปลอม และอาชญากรรมทางไซเบอร์ อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้กลับก่อให้เกิดข้อก้ำกวลในทางปฏิบัติ ทั้งในด้านการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมือง และภาระต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและประชาชนทั่วไปพร้อมทั้งนำเสนอทั้งผลกระทบเชิงบวก เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีและการควบคุมอาชญากรรมไซเบอร์ และผลกระทบเชิงลบ เช่น การละเมิดสิทธิพลเมืองและความไม่โปร่งใสในการใช้กฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมาย โดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงข้อเสนอเชิงนโยบาย เช่น การปรับลดค่ากฎหมายให้ชัดเจน การส่งเสริมความโปร่งใส และการจัดตั้งกลไกตรวจสอบถ่วงดุลอย่างเป็นอิสระ ผู้เขียนจึงเสนอให้มีการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายอย่างสมดุลและรอบคอบ เพื่อให้พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์สามารถปกป้องสังคมจากภัยไซเบอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์, สิทธิเสรีภาพ, อาชญากรรมไซเบอร์, เสรีภาพในการแสดงออก, การตรวจสอบถ่วงดุล

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Abstract

This study aims to analyze appropriate approaches to mitigating the impact of the enforcement of the Computer-Related Crime Act B.E. 2560 (2017), a key legal instrument for regulating online offenses, particularly in preventing the dissemination of false information, fake news, and cybercrime. However, its enforcement in practice has raised serious concerns, including restrictions on freedom of expression, the use of the law as a political tool, and burdens placed on internet service providers and the general public. The study presents both positive impacts, such as enhanced law enforcement efficiency and improved control over cybercrime, and negative impacts, such as violations of civil rights and a lack of transparency in the application of the law. To address these issues, the paper proposes that the law should be enforced in accordance with human rights principles, the rule of law, and public participation. Policy recommendations include clarifying vague legal language, promoting transparency in enforcement, and establishing independent oversight mechanisms. The author concludes that the Act's enforcement must be developed in a balanced and prudent manner to ensure its effectiveness in protecting society from cyber threats while safeguarding the rights and freedoms of individuals in a democratic society.

Keywords: Computer-Related Crime Act, civil rights and liberties, cybercrime, freedom of expression, checks and balances

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลและการสื่อสารเคลื่อนย้ายอย่างรวดเร็ว ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อทั้งความมั่นคงของรัฐ เศรษฐกิจ และสิทธิพลเมืองของประชาชน รัฐจึงมีความจำเป็นในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและควบคุมอาชญากรรมไซเบอร์อย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 จึงได้รับ

การตราขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกัน ปรามปราม และดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในโลกออนไลน์ โดยมีการปรับปรุงจากฉบับเดิมในปี พ.ศ. 2550 เพื่อให้สามารถรองรับภัยคุกคามที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะมีบทบาทในการควบคุมการกระทำผิดบนโลกไซเบอร์ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบข้อกังวลในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการตีความกฎหมายที่คลุมเครือ การล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในระบอบประชาธิปไตย (ธนพร ศรียากุล, 2562) ตัวอย่างเช่น การใช้มาตรา 14 และ 20 เพื่อลบข้อมูลหรือปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาวิจารณ์รัฐบาล ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจต่อการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนและนักกิจกรรมทางสังคม

ดังนั้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 โดยมุ่งป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นกับสังคม ทั้งในมิติของสิทธิเสรีภาพ ความเป็นธรรม และประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ยังศึกษาผลกระทบจากการใช้กฎหมายในทางปฏิบัติทั้งด้านบวกและด้านลบ พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการใช้กฎหมายให้เกิดความสมดุลระหว่างการรักษาความมั่นคงไซเบอร์และการเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีประเด็นสำคัญมี ดังนี้

1. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อควบคุมและรับมือกับการกระทำผิดในโลกไซเบอร์ที่มีลักษณะซับซ้อนและขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบ การรบกวนระบบคอมพิวเตอร์ การแพร่กระจายไวรัส การโจมตีระบบโครงสร้างพื้นฐาน และการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ หรือความสงบเรียบร้อยของสังคม

กฎหมายฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงจากฉบับเดิมเมื่อปี พ.ศ. 2550 โดยเพิ่มบทบัญญัติที่สอดคล้องกับปัญหาในยุคปัจจุบัน เช่น ข่าวปลอม (Fake News) การบิดเบือนข้อมูล การปลุกระดมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการสั่งปิดกั้นเว็บไซต์ โดยมีกลไกทางกฎหมายที่กำหนดให้การดำเนินการเหล่านี้ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามสร้างสมดุลระหว่างการควบคุมภัยคุกคามออนไลน์และการเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2560)

หนึ่งในมาตราที่ได้รับความสนใจอย่างมากคือ มาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) ซึ่งบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่ง “ข้อมูลอันเป็นเท็จ” และ “ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน” หรือ “ก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน” โดยมีใช้การกระทำโดยสุจริต แม้จะมีเจตนาป้องกันไม่ให้มีการปล่อยข่าวลวงที่ส่งผลกระทบต่อสังคม แต่การใช้ถ้อยคำที่เปิดกว้างเช่นนี้กลับเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถตีความและบังคับใช้กฎหมายในลักษณะที่อาจละเมิดสิทธิเสรีภาพได้ หากขาดการกลั่นกรองอย่างรอบคอบ (Thai Netizen Network, 2560)

นอกจากนี้ กฎหมายยังให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการขอข้อมูลจากรายการคอมพิวเตอร์ (Log files) หรือเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต โดยอาศัยคำสั่งศาล ซึ่งหากไม่มีการกำกับตรวจสอบอย่างเข้มงวด อาจกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชนได้ในทางปฏิบัติ

ด้วยเหตุนี้ การทำความเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายและพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตีความและบังคับใช้อย่างไม่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาแนวทางการใช้กฎหมายอย่างสมดุลและชอบธรรม

2. ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้

แม้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 จะมีจุดมุ่งหมายในการควบคุมและปราบปรามการกระทำผิดในโลกออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การบังคับใช้ในทางปฏิบัติมักเผชิญกับข้อวิจารณ์จากนักวิชาการ องค์กรสิทธิมนุษยชนและภาคประชาชนในหลายประเด็นสำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและความชอบธรรมของกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

2.1 การจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกการตีความบทบัญญัติมาตรา 14 ของ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ ซึ่งห้ามการนำข้อมูลอันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะในลักษณะที่อาจ “ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน” หรือ “ก่อให้เกิดความตื่นตระหนก” มักถูกนำมาใช้ดำเนินคดีกับผู้แสดงความคิดเห็นโดยสุจริต หรือผู้ที่มีมุมมองทางการเมืองแตกต่างจากรัฐ ส่งผลให้เกิดบรรยากาศแห่งความหวาดกลัว และเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย (ปิยนุช โคตรสาร, 2561)

2.2 การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมือง กฎหมายฉบับนี้มักถูกใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเนื้อหาออนไลน์ที่มีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลหรือการบริหารงานของรัฐ โดยไม่มีการแยกแยะระหว่างการวิพากษ์โดยสุจริตกับการบิดเบือนข้อมูล ส่งผลให้กฎหมายกลายเป็นเครื่องมือที่อาจถูกใช้จำกัดสิทธิพลเมืองแทนที่จะเป็นเครื่องมือยุติธรรม (Thai Lawyers for Human Rights, 2020)

2.3 ภาระต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและประชาชนทั่วไป ในทางปฏิบัติ หน่วยงานรัฐสามารถร้องขอให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตลบเนื้อหาหรือส่งมอบข้อมูลผู้ใช้ โดยอ้างอิงกฎหมายฉบับนี้ แม้ในบางกรณีจะไม่มีคำสั่งศาลรองรับ การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงส่งผลกระทบต่อภาระหน้าที่ของผู้ให้บริการ แต่ยังอาจกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวม (iLaw, 2019) นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบกฎหมายและสิทธิข้อมูลส่วนบุคคลในยุคดิจิทัล

2.4 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจดิจิทัลและนวัตกรรมการบังคับใช้กฎหมายนี้อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะธุรกิจที่ต้องการสร้างนวัตกรรมหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลในระบบออนไลน์ เนื่องจากการมีข้อจำกัดในด้านการเผยแพร่ข้อมูลและการควบคุมเนื้อหาออนไลน์อาจทำให้เกิดภาวะหรืออุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ (Cyber Crime Report, 2021)

2.5 การขาดความชัดเจนและความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎหมาย กฎหมายที่มีถ้อยคำที่คลุมเครือและสามารถตีความได้หลายทาง เช่น การใช้คำว่า "ข้อมูลอันเป็นเท็จ" หรือ "การก่อให้เกิดความตื่นตระหนก" ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการบังคับใช้ และทำให้ประชาชนขาดความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดการใช้อำนาจที่ไม่เหมาะสมจากหน่วยงานรัฐ (ธนพร ศรียากุล, 2562)

ปัญหาดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการทบทวนและปรับปรุงการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ เพื่อให้มั่นใจว่าการใช้กฎหมายไม่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและนวัตกรรมในยุคดิจิทัล

3. ผลกระทบจากการบังคับใช้

การบังคับใช้พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งในด้านบวกและด้านลบ ซึ่งเป็นผลมาจากความพยายามของรัฐในการควบคุมพฤติกรรมที่เป็นภัยในโลกไซเบอร์ควบคู่กับความท้าทายในการรักษาสมดุลระหว่างความมั่นคงกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยสามารถจำแนกผลกระทบได้เป็นสองด้าน ดังนี้

3.1 ผลกระทบเชิงบวก

3.1.1 การลดการกระทำผิดบนโลกออนไลน์ กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการลดพฤติกรรมผิดกฎหมายในโลกไซเบอร์ เช่น การฉ้อโกงออนไลน์ การหลอกลวงผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจโดยรวม (Cyber Crime Report, 2021)

3.1.2 ความสามารถของเจ้าหน้าที่รัฐในการติดตามและดำเนินคดีพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ได้เพิ่มอำนาจและเครื่องมือให้กับเจ้าหน้าที่รัฐในการ

สืบสวนและติดตามผู้กระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายมีความชัดเจน และสามารถดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในบางกรณีที่ต้องระงับภัยคุกคามอย่างเร่งด่วน

3.1.3 สร้างมาตรการป้องกันภัยจากการกระทำผิดในโลกออนไลน์ การบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ช่วยสร้างมาตรการป้องกันภัยจากการกระทำผิด เช่น การบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของข้อมูลเท็จหรือข่าวปลอมที่อาจสร้างความเสียหายต่อสาธารณะ ส่งผลให้ประชาชนมีความมั่นใจในการใช้บริการออนไลน์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2560)

3.2. ผลกระทบเชิงลบ

3.2.1 การจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก การตีความและบังคับใช้กฎหมายในบางกรณี นำไปสู่การดำเนินคดีต่อบุคคลที่แสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ โดยเฉพาะในประเด็นทางการเมือง ส่งผลให้เกิดบรรยากาศแห่งความหวาดกลัวและการเซ็นเซอร์ตนเองในหมู่ประชาชน นักกิจกรรม และสื่อออนไลน์ (Thai Lawyers for Human Rights, 2563)

3.2.2 ภาระต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมักเผชิญกับแรงกดดันให้ลบเนื้อหาภายในกรอบเวลาที่จำกัด หรือให้ข้อมูลผู้ใช้โดยเร็ว หากไม่ดำเนินการตามคำร้องขอของหน่วยงานรัฐ อาจเผชิญความเสี่ยงทางกฎหมาย ทั้งที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดโดยตรง ซึ่งส่งผลต่อเสรีภาพในการให้บริการและต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ (iLaw, 2562)

3.2.3 การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมือง ในบางกรณี กฎหมายนี้อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการควบคุมเนื้อหาที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ซึ่งอาจทำให้ประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากรัฐบาลตกเป็นเป้าหมายในการดำเนินคดี โดยไม่มีการแยกแยะระหว่างการแสดงความคิดเห็นที่สุจริตกับการบิดเบือนข้อมูล (Thai Lawyers for Human Rights, 2020)

3.2.4 การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หน่วยงานรัฐสามารถร้องขอให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตลบเนื้อหาหรือส่งมอบข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้ โดยไม่มีคำสั่งศาลรองรับ ซึ่งอาจละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยไม่มีการตรวจสอบหรือกระบวนการที่ยุติธรรม (iLaw, 2019) นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการใช้อำนาจในลักษณะที่ไม่โปร่งใส

3.2.5 การขาดความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย การตีความที่กว้างและคลุมเครือของถ้อยคำในกฎหมาย เช่น "ข้อมูลอันเป็นเท็จ" หรือ "ก่อให้เกิดความตื่นตระหนก" ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการบังคับใช้และสามารถนำไปสู่การใช้อำนาจที่

ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจในกระบวนการยุติธรรมและรัฐ (ธนพร ศรียากุล, 2562)

สรุปได้ว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีทั้งผลกระทบเชิงบวกและลบที่สำคัญ ทั้งในด้านการลดการกระทำผิดออนไลน์และการเสริมสร้างความมั่นคง แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อกังวลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของประชาชนและการใช้กฎหมายในลักษณะที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การทบทวนและการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการควบคุมการกระทำผิดและการรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน

4. แนวทางที่เหมาะสมเพื่อป้องกันผลกระทบ

เพื่อลดผลกระทบเชิงลบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ และรักษาดุลยภาพระหว่างความมั่นคงของรัฐกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน จำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการบังคับใช้ให้มีความเหมาะสม โปร่งใส และยึดหลักสิทธิมนุษยชน แนวทางที่เสนอมีดังนี้

4.1 ยึดหลักสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพในการแสดงออก การบังคับใช้กฎหมายควรอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 34 และ 35 ที่รับรองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อมวลชน เพื่อไม่ให้เกิดการใช้กฎหมายเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

4.2 เสริมสร้างความรู้ทางดิจิทัลแก่ประชาชน ภาครัฐควรจัดให้มีโครงการอบรมและรณรงค์ด้านความรู้ดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ตระหนักรู้ถึงสิทธิของตนเองในโลกออนไลน์ และปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น (คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563)

4.3 กลไกการตรวจสอบถ่วงดุล ควรจัดตั้งคณะกรรมการอิสระหรือองค์กรกลางในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะกรณีการขอข้อมูลส่วนบุคคลหรือการสั่งปิดกั้นเว็บไซต์ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขตและให้เกิดความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎหมาย (Human Rights Watch, 2017)

4.4 การบังคับใช้ด้วยหลักนิติธรรมและสัดส่วน การดำเนินคดีตามกฎหมายควรใช้กระบวนการที่ยุติธรรม มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และใช้ดุลยพินิจอย่างระมัดระวัง

ไม่ก่อให้เกิดภาระเกินควรแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตหรือประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในกรณีที่ไม่เจตนากระทำผิด (ปิยนุช โคตรสาร, 2561)

4.5 การปรับปรุงถ้อยคำของกฎหมายให้ชัดเจน ควรทบทวนถ้อยคำที่มีลักษณะตีความได้กว้าง เช่น “ข้อมูลอันเป็นเท็จ” หรือ “ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน” ให้มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เพื่อป้องกันการใช้กฎหมายโดยมิชอบหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพ (ธนพร ศรียากุล, 2562)

4.6 สนับสนุนกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในบางกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่มีเจตนาร้ายแรง อาจใช้มาตรการทางเลือก เช่น การเตือน การไกล่เกลี่ยหรือการให้ความรู้แทนการดำเนินคดี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และลดการกระทำผิดซ้ำ (Cyber Crime Report, 2021)

4.7 สนับสนุนกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในบางกรณีควรพิจารณาการใช้มาตรการทางเลือก เช่น การไกล่เกลี่ย หรือการแก้ไขพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายก่อนที่จะดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมแบบดั้งเดิม ซึ่งสามารถช่วยลดความรุนแรงของการลงโทษและเสริมสร้างความสัมพันธ์ในสังคมได้ (Cyber Crime Report, 2021)

4.8 การเสริมสร้างความโปร่งใสในการบังคับใช้กฎหมาย ควรมีการเปิดเผยข้อมูลและสถิติที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่น จำนวนคำสั่งศาลในการปิดกั้นเนื้อหาออนไลน์ เพื่อสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ การตรวจสอบอย่างโปร่งใสจะช่วยป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบและป้องกันการละเมิดสิทธิของประชาชน (Human Rights Watch, 2017)

4.9 การพัฒนามาตรการและกลไกที่ยืดหยุ่น เนื่องจากเทคโนโลยีและสถานการณ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ควรพัฒนามาตรการและกลไกที่สามารถปรับตัวให้ทันกับความท้าทายในยุคดิจิทัล เช่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการตรวจจับการกระทำความผิด และการปรับปรุงกลไกในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชน (คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563)

4.10 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตจะช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดออนไลน์ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้ใช้บริการ การจัดตั้งกรอบการทำงานที่ชัดเจนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีความเป็นธรรมและไม่ทำลายความเชื่อมั่นในระบบดิจิทัล (iLaw, 2019)

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์หลักในการควบคุมและป้องกันการกระทำผิดในโลกออนไลน์ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ การฉ้อโกง หรือการหลอกลวงผ่านช่องทางดิจิทัล แต่ในขณะเดียวกัน การบังคับใช้กฎหมายนี้ก็กลับเผชิญกับผลกระทบในหลายมิติที่กระทบต่อสิทธิพลเมืองและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะการตีความที่คลุมเครือในบางมาตราซึ่งอาจถูกใช้เพื่อจำกัดเสรีภาพทางการเมือง หรือเป็นเครื่องมือในการควบคุมเนื้อหาที่มีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล รวมถึงภาระที่ตกอยู่กับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและผลกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชน ซึ่งแนวทางดังกล่าว สามารถช่วยลดผลกระทบเชิงลบจากการบังคับใช้กฎหมายและสร้างระบบกฎหมายที่มีความเป็นธรรม โปร่งใสและยั่งยืนในระยะยาว การดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 เกิดความสมดุลระหว่างการปกป้องความมั่นคงในโลกออนไลน์และการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งยังสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในกระบวนการยุติธรรมและการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

5. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เพื่อให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 เป็นไปอย่างเหมาะสม โปร่งใส และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน รัฐควรพิจารณานำเสนอนโยบายในระดับโครงสร้าง ดังนี้

5.1 ปรับปรุงถ้อยคำของกฎหมายให้ชัดเจนและจำกัดขอบเขต ควรปรับถ้อยคำที่ตีความได้กว้าง เช่น “ข้อมูลอันเป็นเท็จ” หรือ “ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน” ให้มีความหมายเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการตีความแบบขยายเกินเจตนารมณ์ของกฎหมาย และป้องกันการนำไปใช้ในทางที่อาจละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

5.2 ส่งเสริมความโปร่งใสในการบังคับใช้ ควรมีการเปิดเผยข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการใช้คำสั่งศาลในการปิดกั้นเนื้อหาหรือเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐได้

5.3 เปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงกฎหมาย การแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายควรอยู่ภายใต้กระบวนการที่มีความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ภาควิชาการ และผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทในการให้ความเห็น เพื่อให้กฎหมายสะท้อนความต้องการของสังคมในวงกว้าง

5.4 จัดตั้งคณะกรรมการอิสระด้านเสรีภาพดิจิทัล คณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่กำกับดูแลการใช้กฎหมายด้านดิจิทัลอย่างเป็นธรรม รวมถึงตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ในการควบคุมเนื้อหาออนไลน์ และเสนอแนะนโยบายที่สมดุลระหว่างความมั่นคงของรัฐและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

5.5 จัดทำคู่มือการบังคับใช้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ คู่มือดังกล่าวจะช่วยให้เจ้าหน้าที่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ และช่วยลดความคลาดเคลื่อนหรือการใช้ดุลยพินิจที่ไม่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมาย

5.6 เปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐควรมีระบบรับฟังเสียงสะท้อนจากประชาชน เช่น การเปิดฟอรัมออนไลน์หรือกลไกถาวรในการประเมินผลกระทบของกฎหมาย เพื่อพัฒนานโยบายและกฎหมายให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคม

บทสรุป

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะในกรณีของการเผยแพร่ข้อมูลเท็จและการหลอกลวงผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การบิดเบือนข้อมูลและการเผยแพร่ข่าวปลอม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและสิทธิพลเมืองของประชาชน โดยเฉพาะในเรื่องของการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการควบคุมสื่อ

แม้ว่าพระราชบัญญัติฯ จะมีสาระสำคัญในการจัดการกับอาชญากรรมในโลกออนไลน์และการเพิ่มความสามารถในการติดตามและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด แต่การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น การตีความมาตราที่คลุมเครือ การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการใช้กฎหมายในทางที่ไม่เป็นธรรม หรือเพื่อควบคุมการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ การลดการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์และความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการติดตามผู้กระทำผิด ขณะที่ผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ การจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและภาระที่เพิ่มขึ้นแก่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพื่อป้องกันผลกระทบเหล่านี้ การบังคับใช้กฎหมายควรมียึดหลักสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น พร้อมเสริมสร้างความรู้ทางดิจิทัลแก่ประชาชนและจัดตั้งกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจของรัฐ นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงถ้อยคำในกฎหมายให้ชัดเจนและจำกัดขอบเขต เพื่อไม่ให้เกิดการตีความที่กว้างเกินไป

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลสถิติการบังคับใช้กฎหมาย การจัดทำคู่มือการบังคับใช้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ และการเปิดช่องทางให้

ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างคณะกรรมการอิสระด้านเสรีภาพดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและปกป้องสิทธิของประชาชนในโลกออนไลน์ การดำเนินการตามแนวทางและข้อเสนอเหล่านี้จะช่วยให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีความยุติธรรม และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนในขณะเดียวกัน

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). รายงานการส่งเสริมความรู้ **ด้านดิจิทัลแก่ประชาชน**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- ธนพร ศรียากุล. (2562). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์. **วารสารนิติศาสตร์**, 48(3), 45–62.
- ปิยนุช โคตรสาร. (2561). **เสรีภาพสื่อกับกฎหมายคอมพิวเตอร์: ข้อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญ**. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (ฉบับพิเศษ)
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2560). **คู่มือการทำความเข้าใจพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- Cyber Crime Report. (2021). **Annual Report of Cyber Crime Statistics in Thailand**. Ministry of Digital Economy and Society.
- Human Rights Watch. (2017). **Thailand: Computer crimes act threatens rights**. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 6, 2568, จาก <https://www.hrw.org/news/2017/05/24/thailand-computer-crimes-act-threatens-rights>
- iLaw. (2019). **การใช้ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เพื่อปิดกั้นเนื้อหาออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 6, 2568, จาก <https://ilaw.or.th/node/5400>
- Thai Lawyers for Human Rights. (2020). **รายงานสถานการณ์สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกออนไลน์ในประเทศไทย ปี 2563**. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 6, 2568, จาก <https://tlhr2014.com/?p=24588>
- Thai Netizen Network. (2017). **บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560**. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 6, 2568, จาก <https://thainetizen.org/computer-crime-act-2017-analysis/>